

T.Y.B.A.
EDUCATION
Indian Education System, Structure and Problem
(Paper – IV)
{ 11th April 2016 }

Code : 27146

(3 Hours)

[Total Marks :100

- 1 (a) Explain how the Indian Education Commission of 1882 influenced the development of Indian Education system 8
OR
'The Wood's Despatch of 1854 is considered as an important landmark in the development of Indian Education system' - Comment
- (b) Explain fully any two recommendations of the Mudaliar Commission 8
OR
Critically assess the recommendations of the Kothari Commission regarding:
(i) Importance of language
(ii) Educational structure and standards
- 2 (a) Explain the causes for the slow progress of pre-primary education in India. 8
OR
Discuss the current trends and problems commonly experienced during admissions into pre-primary education.
- (b) Explain the difference between Wastage and Stagnation in primary education. 8
Explain any four causes of Wastage and Stagnation
OR
Enumerate the problems faced while executing Compulsory Primary Education in India
- 3 (a) Describe the evaluation process in primary education 8
OR
Describe the historical development of primary education in India
- (b) Explain the need and importance of Vocational education at the secondary stage 8
OR
Explain the aims of Secondary education as suggested by various education commissions after independence
- 4 (a) Explain fully the concept and need of Non-Formal education 8
OR
Describe the current trends and practices in Adult Education in India

[TURN OVER

(b) Explain fully the concept of Distance Education 8

OR

'IGNOU is a pioneer in Distance Learning'- Justify

5. Write short notes on any **four** of the following: 16

- (a) Impact of Swadeshi Movement on Indian education
- (b) The Oriental-Occidental controversy
- (c) Evaluation at pre-primary level
- (d) District Primary Education Programme
- (e) Central Schools/Kendriya Vidyalayas
- (f) Types of pre-primary schools

6. Write a report of the project work undertaken by you for this paper 20

[TURN OVER

Q.P. Code : 27146

3

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकुण गुण : १००)

१. (अ) भारतीय शिक्षण व्यवस्थेच्या विकासावर शिक्षण आयोग १८८२ चा कशा प्रकारे परिणाम होतो हे स्पष्ट करा. ८
- किंवा
- “भारतीय शिक्षण व्यवस्थेच्या विकासात १८५४ च्या वूडसच्या खलिता हा अत्यंत महत्त्वपूर्ण समजला जातो.” टिप्पणी करा.
- (ब) मूदलियार आयोगाच्या कोणत्याही दोन शिफारशी पूर्णतः स्पष्ट करा. ८
- किंवा
- खालील संदर्भात कोठारी आयोगाच्या शिफारशींचे समीक्षात्मक मूल्यांकन करा.
- (१) भाषेचे महत्त्व (२) शैक्षणिक रचना आणि दर्जा
२. (अ) भारतातील पूर्व-प्राथमिक शिक्षणाच्या मंद प्रगतीची कारणे स्पष्ट करा. ८
- किंवा
- पूर्व-प्राथमिक शिक्षण प्रवेशात येणाऱ्या सर्वसामान्य समस्या आणि सद्य प्रवाहांची चर्चा करा.
- (ब) प्राथमिक शिक्षणातील अपव्यय आणि स्थगन यांतील फरक स्पष्ट करा. अपव्यय आणि स्थगनाची कोणतीही चार कारणे स्पष्ट करा. ८
- किंवा
- भारतीय सक्तीच्या प्राथमिक शिक्षणाची अंमलबजावणी करताना येणाऱ्या समस्या लिहा.
३. (अ) प्राथमिक शिक्षणातील मूल्यमापन प्रक्रियेचे वर्णन करा. ८
- किंवा
- भारतातील प्राथमिक शिक्षणाच्या विकासाच्या इतिहासाचे वर्णन करा.
- (ब) माध्यमिक स्तरावर व्यावसायिक शिक्षणाचे महत्त्व आणि गरज स्पष्ट करा. ८
- किंवा
- स्वातंत्र्योत्तर काळातील विविध शिक्षण आयोगांनी माध्यमिक शिक्षणासाठी सूचविलेली ध्येये स्पष्ट करा.

[TURN OVER

४. (अ) न-औपचारिक शिक्षणाची संकल्पना आणि गरज स्पष्ट करा. ८
 किंवा
 भारतातील प्रौढ शिक्षणाचे प्रचलित प्रवाह आणि प्रथांचे वर्णन करा.
- (ब) दूरस्थ शिक्षणाची संकल्पना पूर्णतः स्पष्ट करा. ८
 किंवा
 “दूरस्थ शिक्षणात इग्नू ही अग्रेसर आहे. समर्थन करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टिपा लिहा. १६
 (अ) भारतीय शिक्षणावर स्वदेशी चळवळीचा प्रभाव
 (ब) पौर्वात्य-पाश्चिमात्य वाद
 (क) पूर्व-प्राथमिक स्तरावरील मूल्यमापन
 (ड) जिल्हा प्राथमिक शिक्षण कार्यक्रम
 (ई) केंद्रिय शाळा/केंद्रीय विद्यालये
 (फ) पूर्व-प्राथमिक शाळांचे प्रकार
६. हया पेपरसाठी तुम्ही केलेल्या प्रात्यक्षिक कार्याचा अहवाल लिहा. २०

.....

T.Y.B.A.
EDUCATION
Communication Mode in Education
(Paper – V)
{ 12th April 2016 }

QP Code : 27255

(3 Hours)

[Total Marks : 100

1. (a) How can the knowledge of Educational Technology be helpful in enhancing the effectiveness of a teacher? 8
- OR**
- (a) Explain the concept and scope of Educational Technology.
- (b) Explain communication cycle. What precautions should a teacher take to ensure effective classroom communication? 8
- OR**
- (b) What are the barriers to effective classroom communication? Suggest ways to overcome them.
2. (a) How does the computer assist a teacher in making teaching learning effective? 8
- OR**
- (a) Describe computer managed instruction and its educational implications.
- (b) "Every teacher should have knowledge of Transactional Analysis." Explain in light of educational implications of Transactional Analysis. 8
- OR**
- (b) Explain the Ego-states and types of Transaction in Transactional Analysis.
3. (a) What is Teleconferencing? Discuss its educational importance. 8
- OR**
- (a) What are the different modes of communication? Discuss the use of print media in classroom.
- (b) Explain the importance of asking questions? 8
- OR**
- (b) Explain the uses of internet for Teachers and students.
4. (a) Explain how Mass Media can be effectively used in teaching and learning. 8
- OR**
- (a) Explain how seminars and workshops serve as effective group learning techniques.

[TURN OVER]

(b) Explain the principles and types of Programmed Instruction in detail. 8

OR

(b) "Use of support media has a strong psychological foundation." Justify with reference to Dale's cone of Experience and Multisensory Instruction.

5. Write short notes on (any Four) :- 16

- (a) Non-verbal communication
- (b) Significance of simulation
- (c) Limitations of Audio Aids
- (d) Brainstorming-Its advantages
- (e) Importance of Text Books.
- (f) Significance of projected aids

6. Write a report of preparation of Visual aids that you have done. Describe the difficulties faced by you. 20

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

(एकूण गुण : १००)

१. (अ) शिक्षकाची परिणामकारकता वाढविण्यासाठी शैक्षणिक तंत्रज्ञानाचे ज्ञान कशाप्रकारे मदत करते? ८

किंवा

शैक्षणिक तंत्रज्ञानाची संकल्पना आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

(ब) संप्रेषण-चक्र स्पष्ट करा. प्रभावी वर्गसंप्रेषणासाठी शिक्षक कोणती काळजी घेतील? ८

किंवा

प्रभावी वर्गसंप्रेषणातील अडथळे कोणते? त्यावर मात करण्यासाठी उपाय सूचवा.

२. (अ) अध्ययन-अध्यापन प्रभावशाली करण्यासाठी शिक्षकाला संगणक कशाप्रकारे सहाय्य करतो? ८

किंवा

संगणक व्यवस्थापकीय अनुदेशनाचे वर्णन करून त्याचे शैक्षणिक फलितार्थ लिहा.

(ब) " प्रत्येक शिक्षकाला व्यवहारज्ञान-कौशल्याचे ज्ञान असणे आवश्यक आहे." व्यवहारज्ञान कौशल्याच्या शैक्षणिक फलितार्थांच्या संदर्भात स्पष्ट करा. ८

किंवा

व्यवहारज्ञान कौशल्यातील व्यवहाराचे प्रकार आणि इगो-स्टेट्स स्पष्ट करा.

[TURN OVER]

३. (अ) टेलिकॉन्फरन्सिंग म्हणजे काय? तिचे शैक्षणिक महत्त्व लिहा. ८
किंवा
संप्रेषणाची विविध माध्यमे कोणती? छापील साहित्याच्या वर्गातील उपयोगाची चर्चा करा.
- (ब) प्रश्न विचारण्याचे महत्त्व स्पष्ट करा. ८
किंवा
शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांसाठी इंटरनेटचा वापर स्पष्ट करा.
४. (अ) अध्ययन-अध्यापनात समूह संपर्क माध्यमांचा प्रभावी वापर कसा करता येईल ते स्पष्ट करा. ८
किंवा
गट अध्ययन तंत्र म्हणून परिसंवाद आणि कृतिसत्रे कशाप्रकारे सहाय्य करतात हे स्पष्ट करा.
- (ब) क्रमान्वित अनुदेशनाची तत्वे आणि प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. ८
किंवा
“सहाय्यीभूत माध्यमांच्या वापराला भक्कम मानसशास्त्रीय आधार आहे.” डेलच्या अनुभवांच्या कोनासंदर्भात आणि बहुएँद्रिय अनुदेशनासंदर्भात समर्थन करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा : १६
(अ) अ-शाब्दिक संप्रेषण
(ब) अभिरूपतेचे महत्त्व
(क) श्राव्य साधनांच्या मर्यादा
(ड) बुद्धिमंथन-त्याचे महत्त्व
(इ) पाठ्यपुस्तकाचे महत्त्व
(फ) प्रक्षेपित साधनांचे महत्त्व
६. तुम्ही तयार केलेल्या कोणत्याही दृक्-साधनाबाबत अहवाल लिहा. तुम्हाला आलेल्या अडचणींचे वर्णन करा. २०

T.Y.B.A.
EDUCATION
Educational Evaluation
(Paper – VI)
{ 13th April 2016 }

Q.P. Code : 27402

(3 Hours)

[Total Marks :100

N.B. : (1) Use of simple calculator is allowed.

1. (a) "Measurement and evaluation are interdependent". Discuss the statement with emphasis on the relationship between the two. 7
OR
Explain the meaning, nature and functions of educational measurement.
- (b) "Both formative and summative evaluation are essential for a continuous and comprehensive evaluation". Justify. 8
OR
Explain the term 'Measurement'. Discuss its functions.
2. (a) Explain the level of objectives of Affective domain. 7
OR
Illustrate the criteria for writing statements of specification.
- (b) Explain the concept of learning experiences. Illustrate the characteristics of learning experiences. 8
OR
"Instructional objectives, specifications, learning experiences and evaluation show a cyclic relationship." Illustrate.
3. (a) Explain the characteristics of good measuring instrument. 7
OR
Elaborate the merits and demerits of essay type test.
- (b) Explain the meaning and types of Validity. 8
OR
Explain the significance of oral examination in comprehensive evaluation. Give its merits and limitations.
4. (a) What is meant by Norm Referenced Test? Discuss its characteristics. 7
OR
Compare 'Norm Referenced Test' and Criterion Referenced Test'.
- (b) What is meant by Internal Assessment? How would a teacher carry out Internal Assessment in the different areas? 8
OR
Discuss the problems related to external examination.

[TURN OVER

5. (a) Explain the uses and limitations of pie chart. 5
(b) Study the following distribution and answer the questions given below. 4

Class Interval	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69
Frequency	2	8	15	10	4	1

- (i) How many students are there in all?
(ii) What is the midpoint of the class interval 60-69?
(iii) How many students have got more than 20 but less than 50?
(iv) What is the lower limit of the class interval 20-29?
- (c) Find the mean median and standard deviation of the above distribution. 11
6. Write short notes on any **Four** of the following : 20
- (a) Uses of Rating scale.
(b) Types of learning experiences.
(c) Merits of objective type test.
(d) Significance of Internal Assessment.
(e) Types of reliability
(f) Need for stating objectives.
-

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

(एकुण गुण : १००)

१. (अ) “मापन आणि मूल्यमापनाचे परस्परावलंबी आहेत.” दोहोंच्या परस्परसंबंधावर भर देऊन विधानाची चर्चा करा. ७
- किंवा
- शैक्षणिक मूल्यमापनाचा अर्थ, स्वरूप आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- (ब) “सातत्यपूर्ण आणि सर्वकष मूल्यमापनासाठी निर्माणात्मक आणि समापनात्मक दोन्ही प्रकाराच्या मूल्यमापनाची आवश्यकता आहे.” समर्थन करा. ८
- किंवा
- मापन ही संज्ञा स्पष्ट करा. तिच्या कार्याची चर्चा करा.
२. (अ) भावात्मक क्षेत्रांच्या उद्दिष्टांचे स्तर स्पष्ट करा. ७
- किंवा
- विशेषीकरणाची विधाने लिहिण्याचे निकष सोदाहरण लिहा.
- (ब) अध्ययन अनुभवांची संकल्पना स्पष्ट करा. अध्ययन अनुभवांची वैशिष्ट्ये सोदाहरण लिहा. ८
- किंवा
- “अनुदेशनाची उद्दिष्टे, विशेषीकरणे, अध्ययन अनुभव आणि मूल्यमापन चक्राकार परस्परसंबंध दर्शवितात.” सोदाहरण लिहा
३. (अ) चांगल्या मापन साधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ७
- किंवा
- निबंधवजा चाचणीचे गुण आणि मर्यादा विस्तारपूर्वक लिहा.
- (ब) वैधनेचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा. ८
- किंवा
- सर्वकष मूल्यमापनात मौखिक परिक्षेचे महत्त्व स्पष्ट करा. त्याचे गुण आणि मर्यादा लिहा.

[TURN OVER

४. (अ) प्रमाण संदर्भिय कसोटी म्हणजे काय? तिच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. ७

किंवा

प्रमाण संदर्भिय कसोटी आणि निकष संदर्भिय कसोटीची तुलना करा.

- (ब) अंतर्गत मूल्यनिर्धारण म्हणजे काय? विविध क्षेत्रांत शिक्षक अंतर्गत मूल्यनिर्धारण कशाप्रकारे करतील? ८

किंवा

बाह्य परिक्षेशी निगडित समस्यांची चर्चा करा.

५. (अ) पाय चार्टचे उपयोग आणि मर्यादा स्पष्ट करा. ५

- (ब) खालील वितरणाचा अभ्यास करा आणि त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ४

वर्गांतर	१०-१९	२०-२९	३०-३९	४०-४९	५०-५९	६०-६९
वितरण	०२	०८	१५	१०	०४	०१

(१) एकूण किती विद्यार्थी आहेत?

(२) वर्गांतर ६०-६९ चा मध्यबिंदू कोणता?

(३) किती विद्यार्थ्यांना २० पेक्षा जास्त परंतु ५० पेक्षा कमी गुण आहेत?

(४) २०-२९ या वर्गांतराची निम्न मर्यादा कोणती?

- (क) वरील वितरणाचे मध्यमान मध्यांक हआणि विचलनाचे प्रमाण शोधा. ११

६. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टिपा लिहा. २०

(अ) मापन श्रेणीचे उपयोग

(ब) अध्ययन अनुभवांचे प्रकार

(क) वस्तुनिष्ठ प्रकारच्या चाचणीचे गुण

(ड) अंतर्गत मूल्यनिर्धारणाचे महत्त्व

(इ) विश्वसनीयतेचे प्रकार

(फ) उद्दिष्टे लिहिण्याची गरज

.....

T.Y.B.A.
EDUCATION
Indian Education System, Structure and Problem
(Paper – IV)
{ 21st April 2016 }

Q.P. Code : **27147**

(3 Hours)

[Total Marks :100

1. (a) Describe the impact of the Swadeshi Movement on Indian education. 8
OR
Elaborate on the impact of the Indian Education Commission of 1882 on Indian Education.
- b) Explain any two recommendations of the National Policy on Education 1992 8
OR
Elaborate on the recommendations of the Kothari Commission regarding:
(i) Work Experience (ii) Science Education
2. a) Trace the historical development of pre-primary education in India 8
OR
Critically evaluate the curriculum and evaluation procedures followed in pre-primary education in India
- b) Describe the process of evaluation in Primary Education. Suggest reforms to enhance evaluation 8
OR
Describe the role of the government in primary education in India
3. (a) Bring out fully the concept of Universalization of Elementary Education 8
OR
Describe the admission process and the curriculum of primary education
- (b) What are 'Public Schools'? Explain fully What are their types? Bring out their merits and limitations. 8
OR
Describe Jawahar Navodaya Vidyalayas emphasising their main features, organisation and the snags encountered
4. (a) 'When formal, informal and non-formal education work jointly, the needs of India can be realized' - Comment 8
OR
Explain some of the current trends in Non-Formal education in India

[TURN OVER

Q.P. Code : 27147

2

- (b) 'Open and Distance Learning have filled in the gaps in educational development in India'- Comment 8

OR

Elaborate on the functioning of YCMOU

5. Write short notes on any **four** of the following: 16
- (a) Impact of Wood's Despatch on Indian education
 - (b) Early efforts of the East India Company towards Indian education
 - (c) Early Childhood Care and Education
 - (d) Types of primary schools
 - (e) Technical education at secondary stage
 - (f) Need for continuing Adult education programmes
6. Write a report of the project work undertaken by you for this paper 20

.....

[TURN OVER

Q.P. Code : 27147

3

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकुण गुण : १००)

१. (अ) स्वदेशी चळवळीच्या भारतीय शिक्षणावरील प्रभावाचे वर्णन करा. ८
किंवा
भारतीय शिक्षणावर भारतीय शिक्षण आयोग १८८२ चा प्रभाव सविस्तर लिहा.
(ब) राष्ट्रीय शैक्षणिक आयोग १९९२ च्या कोणत्याही दोन शिफारशी स्पष्ट करा. ८
किंवा
खालील संदर्भात कोठारी आयोगाच्या शिफारशी विस्तारपूर्वक लिहा.
(१) कार्यानुभव (२) विज्ञान शिक्षण
२. (अ) भारतातील पूर्व-प्राथमिक शिक्षणाच्या विकासाचा ऐतिहासिक आढावा घ्या. ८
किंवा
भारतातील पूर्व-प्राथमिक शिक्षणात अभ्यासक्रम आणि मूल्यमापन पद्धतींचे समीक्षणात्मक मूल्यांकन करा.
(ब) प्राथमिक शिक्षणातील मूल्यमापन प्रक्रियेचे वर्णन करा. मूल्यमापनाचा दर्जा उंचावण्यासाठी सुधारणा सूचवा. ८
किंवा
भारतीय प्राथमिक शिक्षणात शासनाच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
३. (अ) प्राथमिक शिक्षणाच्या सार्वमिकीकरणाची संकल्पना पूर्णतः स्पष्ट करा. ८
किंवा
प्राथमिक शिक्षणाची प्रवेश प्रक्रिया आणि अभ्यासक्रमाचे वर्णन करा.
(ब) 'पब्लिक स्कूल्स' म्हणजे काय? त्यांचे प्रकार पूर्णतः स्पष्ट करा. त्यांचे गुण आणि मर्यादा लिहा. ८
किंवा
जवाहर नवोदया विद्यालयांच्या मुख्य वैशिष्ट्यांवर भर देऊन त्यांचे अयोजन आणि आलेल्या अवरोधांचे वर्णन करा.
४. (अ) "जेव्हा औपचारिक, अनौपचारिक आणि न-औपचारिक शिक्षण एकमित काम करतील,

[TURN OVER

तेव्हा भारताच्या गरजांची पूर्तता होईल.” टिप्पणी करा.

८

किंवा

भारतातील न-औपचारिक शिक्षणातील काही प्रचलित प्रवांहाचे स्पष्टीकरण करा.

(ब) “मूक्त आणि दूरस्थ अध्ययनाने भारतातील शैक्षणिक विकासातील अंतर साधले आहे.” टिप्पणी करा.

८

किंवा

वायसीएम्‌ओयू च्या कार्यपद्धतीबाबत विस्तारपूर्वक लिहा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टिपा लिहा.

१६

- (अ) भारतीय शिक्षणावर वूड्सच्या खलित्याचा प्रभाव
- (ब) भारतीय शिक्षणासाठी ईस्ट इंडिया कंपनीचे पूर्वीचे प्रयत्न
- (क) बालसंगोपन आणि शिक्षण
- (ड) प्राथमिक शाळांचे प्रकार
- (ई) माध्यमिक स्तरासाठी तांत्रिक शिक्षण
- (फ) निरंतर प्रौढ शिक्षण कार्यक्रमांची आवश्यकता

६. हया पेपरसाठी तुम्ही केलेल्या प्रात्यक्षिक कामाचा अहवाल लिहा.

२०

.....

T . Y . B . A .
EDUCATION
Communication Mode in Education
(Paper – V)
{ 22nd April 2016 }

QP Code : **27254**

(3 Hours)

[Total Marks : 100

1. (a) Explain the need for Educational Technology in Indian Education Context. 8
OR
(a) Explain how educational technology has enriched educational practice.
(b) What is the meaning of communication? Illustrate the process of communication. 8
OR
(b) Describe the barriers to effective communication.
2. (a) Discuss relation between use of computers and students achievement. 8
OR
(a) "Computers are the windows to the world of learning" Explain.
(b) What are the implications of Transactional Analysis for effective teaching and learning? Explain fully. 8
OR
(b) Explain fully the concept of Transactional Analysis.
3. (a) Describe characteristics of good discussion. How will you make explanation more effective with the help of discussion? 8
OR
(a) "Discussion and questioning go hand-in-hand as a teaching technique." Explain.
(b) "Print material is still the preferred choice of teachers and students," Explain. 8
OR
(b) Explain 'Lecture-cum-Demonstration' Method. What are its merits and limitations?
4. (a) What is group-learning State its types & elaborate the steps and purposes of any two of them. 8
OR
(a) Discuss the psychological basis of using instructional material.
(b) What is Brain storming? Discuss its merits and limitations. 8
OR
(b) Explain the concept of programmed learning. What are the principles underlying Programmed Learning.

[TURN OVER]

5. Write short notes on (any Four) :- 16
- (a) Concept of Educational Technology.
 - (b) Importance of self-study
 - (c) Advantages of Narration
 - (d) Concept and process of "Explanation".
 - (e) Verbal Communication
 - (f) Limitations of Lecture Method.
6. Write a report of preparation of Visual aids that you have done. Describe the difficulties faced by you. 20

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

(एकूण गुण : १००)

१. (अ) भारतीय शैक्षणिक संदर्भात शैक्षणिक तंत्रज्ञानाची आवश्यकता स्पष्ट करा. ८
- किंवा
- शैक्षणिक तंत्रज्ञानामुळे शैक्षणिक प्रथा कशाप्रकारे समृद्ध झाल्या आहेत हे स्पष्ट करा.
- (ब) संप्रेषण म्हणजे काय? संप्रेषण प्रक्रिया सोदाहरण लिहा. ८
- किंवा
- प्रभावी संप्रेषणातील अडथळांचे वर्णन करा.
२. (अ) विद्यार्थी संपादन आणि संगणकाच्या वापरातील परस्पर संबंधांची चर्चा करा. ८
- किंवा
- “संगणक हे अध्ययन जगताकडे बघण्याची खिडकी होय.” स्पष्ट करा.
- (ब) परिणामकारक अध्ययन- अध्यापनासाठी व्यवहारज्ञान विश्लेषणाचे फलितार्थ कोणते? पूर्णतः ८
- स्पष्ट करा.
- किंवा
- व्यवहारज्ञान विश्लेषणाची संकल्पना पूर्णतः स्पष्ट करा.

३. (अ) चांगल्या चर्चेच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. प्रभावी स्पष्टीकरणासाठी तुम्ही चर्चेचे सहाय्य कशाप्रकारे घ्याल ? ८
- किंवा
“अध्यापनतंत्र म्हणून चर्चा आणि प्रश्न हे हातात हात घालून जातात” स्पष्ट करा.
- (ब) “शिक्षक आणि विद्यार्थी छापील साहित्याला अजूनही प्राधान्य देतात.” स्पष्ट करा. ८
- किंवा
व्याख्यान-दिग्दर्शन पद्धती स्पष्ट करा. तिच्या गुण आणि मर्यादा कोणत्या ?
४. (अ) गट-अध्ययन म्हणजे काय ? त्याचे प्रकार सांगून त्यापैकी कोणत्याही दोहोंच्या पायऱ्या आणि हेतू विस्तारपूर्वक लिहा. ८
- किंवा
अनुदेशन साहित्य उपयोगाच्या मानसशास्त्रीय आधारांची चर्चा करा.
- (ब) बुद्धिमंथन म्हणजे काय ? त्याच्या गुण आणि मर्यादांची चर्चा करा. ८
- किंवा
क्रमान्वित अध्ययनाची संकल्पना स्पष्ट करा. क्रमान्वित अध्ययनाची तत्त्वे कोणती ?
५. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा : १६
- (अ) शैक्षणिक तंत्रज्ञानाची संकल्पना
(ब) स्व-अभ्यासाचे महत्त्व
(क) कथनाचे फायदे
(ड) स्पष्टीकरणाची संकल्पना आणि प्रक्रिया
(इ) शाब्दिक संप्रेषण
(फ) व्याख्यान पद्धतीच्या मर्यादा
६. तुम्ही तयार केलेल्या कोणत्याही दृक्-साधनाबाबत अहवाल लिहा. तुम्हाला आलेल्या समस्यांचे वर्णन करा. २०

T.Y.B.A.
EDUCATION
Educational Evaluation
(Paper – VI)
{ 25th April 2016 }

QP Code : 27401

(3 Hours)

[Total Marks :100

N.B. : (1) Use of simple **calculator** is allowed.

1. (a) Distinguish between Measurement and Evaluation. 7
OR
Explain the meaning, nature and functions of educational evaluation.
- (b) "The modern concept of evaluation comprises of formative as well as summative evaluation". Justify. 8
OR
Explain the term 'Assessment' . Discuss its functions.
2. (a) Explain the level of objectives of cognitive domain. 7
OR
Illustrate the criteria for writing statements of specifications.
- (b) Explain the term learning experiences. Illustrate the characteristics of learning experiences. 8
OR
"Illustrate the relationship between Instructional Objectives, Specifications, Learning Experiences and Evaluation.
3. (a) Explain the meaning and types of validity. 7
OR
Explain the meaning and types of reliability.
- (b) Elucidate the importance of practical examination in evaluation process. 8
Give its merits and limitations.
OR
"Oral examination is an essential form of evaluation in spite of its limitations". Justify.
4. (a) Explain the concept of Criterion Referenced Tests. 7
OR
Distinguish between Norm Referenced Test' and Criterion Referenced Tests. 8
- (b) Discuss the problems related to external examinations.
OR
'Internal Assessment and External examination are necessary for complete evaluation of a student' Comment.

[TURN OVER

5. (a) Explain the uses and limitations of Frequency Polygon. 5
(b) Study the following distribution and answer the questions given below. 4

Class Interval	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49
Frequency	4	8	12	10	6

- (i) How many students are there in all?
(ii) What is the midpoint of the class interval 10-19?
(iii) What is the upper limit of the class interval 40-49?
(iv) How many students have got more than 20 but less than 40?
- (c) Find the mean median and standard deviation of the above distribution. 11
6. Write short notes on any **Four** of the following : 20
- (a) Types of learning experiences.
 - (b) Uses of Rating Scale
 - (c) Concept of Measurement
 - (d) Merits of Open Book Examination.
 - (e) The levels of objectives of affective domain.
 - (f) Areas of Internal Assessment.
-

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

(एकुण गुण : १००)

१. (अ) मापन आणि मूल्यमापनातील फरक स्पष्ट करा. ७
किंवा
शैक्षणिक मूल्यमापनाचा अर्थ, स्वरूप आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- (ब) “मूल्यमापनाच्या आधुनिक संकल्पनेत निर्माणत्मक तसेच समापनात्मक मूल्यमापनाचा समावेश होतो.” समर्थन करा. ८
किंवा
‘मूल्यनिर्धारण ही संज्ञा स्पष्ट करा. तिच्या कार्याची चर्चा करा.
२. (अ) बोधात्मक क्षेत्रांच्या उद्दिष्टांचे स्तर स्पष्ट करा. ७
किंवा
स्पष्टीकरणाची विधाने लिहिण्याचे निकष सोदाहरण लिहा.
- (ब) अध्ययन अनुभव ही संज्ञा स्पष्ट करा. अध्ययन अनुभवांची वैशिष्ट्ये सोदाहरण लिहा. ८
किंवा
अनुदेशनाची उद्दिष्टे, विशेषीकरणे, अध्ययन अनुभव आणि मूल्यमापनातील परस्परसंबंध सोदाहरण लिहा
३. (अ) वैधतेचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा. ७
किंवा
विश्वसनीयतेचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- (ब) मूल्यमापन प्रक्रियेत प्रात्यक्षिक परीक्षेचे महत्त्व विशद करा. त्याचे गुण आणि मर्यादा लिहा. ८
किंवा
“मौखिक परीक्षेच्या जरीही मर्यादा असल्या तरीही ती मूल्यमापनाचा आवश्यक भाग आहे” समर्थन करा.

[TURN OVER

४. (अ) निकष संदर्भिय कसाटीची संकल्पना स्पष्ट करा. ७
 किंवा
 प्रमाण संदर्भिय कसोटीची आणि निकष संदर्भिय कसाटीतील फरक स्पष्ट करा.
 (ब) बाहय परिक्षेशी निगडित समस्यांची चर्चा करा. ८
 किंवा
 “विद्यार्थ्यांच्या संपूर्ण मूल्यमापनासाठी अंतर्गत मूल्यनिर्धारण आणि बाहय परिक्षा ह्या आवश्यक आहेत.” टिप्पणी करा.
५. (अ) वारंवारिता बहुभुजालेखाचे उपयोग आणि मर्यादा स्पष्ट करा. ५
 (ब) खालील वितरणाचा अभ्यास करा आणि त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ४

वर्गांतर	०-९	१०-१९	२०-२९	३०-३९	४०-४९
वितरण	०४	०८	१२	१०	०६

- (१) एकूण किती विद्यार्थी आहेत?
 (२) वर्गांतर १०-१९ चा मध्यबिंदू कोणता?
 (३) वर्गांतर ४०-४९ ची कमाल मर्यादा कोणती
 (४) किती विद्यार्थ्यांना २० पेक्षा जास्त पण ४० पेक्षा कमी गुण आहेत?
- (क) वरील वितरणाचे मध्यमान मध्यांक आणि विचलनाचे प्रमाण शोधा. ११
६. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टिपा लिहा. २०
 (अ) अध्ययन अनुभवांचे प्रकार
 (ब) मापन श्रेणीचे उपयोग
 (क) मापनाची संकल्पना
 (ड) मुक्त-पुस्तक परीक्षेचे गुण
 (इ) भावत्मक क्षेत्राच्या उद्दिष्टांचे स्तर
 (फ) अंतर्गत मूल्यनिर्धारणची क्षेत्रे
-